

Europski dan jezika
26. rujna

EUROPEAN CENTRE FOR
MODERN LANGUAGES
E C M L
C E L V
CENTRE EUROPEEN POUR
LES LANGUES VIVANTES

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

LARA

OTKRIVA EUROPSKE
REGIONALNE I MANJINSKE
JEZIKE

HR

PRIDRUŽITE SE LARI NA NJEZINOM DRUGOM PUTOVANJU EUROPOM

U ovom poglavlju svog putovanja, Lara istražuje čudesni svijet regionalnih i manjinskih jezika, kao i druga jezična blaga Europe!

Regionalni i manjinski jezici govore se u dijelovima neke zemlje ili određenim područjima nekoliko zemalja, a često se radi o relativno malom broju govornika.

Regionalni i manjinski jezici također mogu biti neteritorijalni, tj. njima govore skupine ljudi diljem Europe koji se ne poistovjećuju s određenom zemljom podrijetla. Ti jezici uključuju jezike koji se smatraju većinskim jezikom odnosno službenim jezikom druge države (kao što je talijanski u Sloveniji). Više od polovice država članica Vijeća Europe službeno priznaje regionalne i manjinske jezike unutar svojih granica, a procjenjuje se da te jezike govori preko 50 milijuna ljudi.

S oko 225 jezika koji su izvorni u Europi, kao i mnogim jezicima koji su imigracijom došli na kontinent, mnogi regionalni i manjinski jezici nalaze se u oštroj konkurenciji s dominantnijim jezicima u Europi. Kada neki jezik prestanu koristiti sve generacije u svim aspektima života, te ga umjesto toga

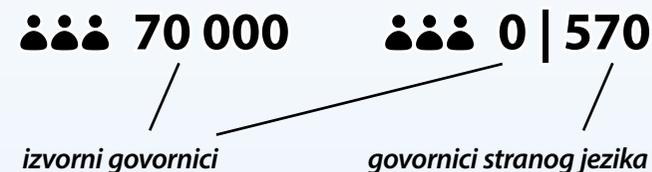
koriste određene dobne skupine i/ili se koristi u određenim područjima društva, postoji opasnost da broj govornika počne opadati, što na kraju može dovesti do izumiranja tog jezika.

Nakon što je na svom prvom putovanju otkrila 46 uglavnom „većih“ europskih jezika, Lara je odlučila kopati malo dublje i istražiti jezike koji nisu toliko poznati izvan područja na kojima se govore. U nekim slučajevima, jezici s kojima se susreće imaju nekoliko dijalekata, neki nemaju standardizirani pisani oblik, a drugi se mogu pisati različitim pismom. Broj izvornih govornika mnogih od tih jezika se smanjuje. U svim slučajevima, međutim, predane zajednice govornika ponosne su na svoju tradiciju i žele osigurati da se njihovo jezično nasljeđe prenese na buduće generacije.

Možemo vam ponuditi samo kratak uvid u neke od europskih jezika. Ima ih mnogo, mnogo više koje nismo spomenuli. Ne zato što su manje važni ili manje zanimljivi, već jednostavno zato što ih ne možemo sve obuhvatiti na ovom kratkom putovanju. Na svakoj jezičnoj stranici nalazi se Larin kratki

uvod, neke ključne riječi, fraze i posebni abecedni znakovi, kao i procijenjeni broj ljudi diljem svijeta koji ga govore kao prvi i drugi jezik.

Nadamo se da ćete uživati prateći našeg vodiča, Laru, na njezinom putovanju i otkrivajući neke od manje poznatih jezika Europe. Njezine avanture mogle bi vas potaknuti da krenete na slično putovanje! Zahvaljujući nedavnom tehničkom napretku u učenju jezika i sve većem broju resursa dostupnih na internetu, nikad nije bilo lakše otkriti brojne jezike prisutne u Europi. Dakle, upoznajmo ih malo bolje i slavimo jezičnu raznolikost našeg kontinenta!

Ova knjiga također sadržava:

YI 12 LAD 13 PAP 39 GCR 40

broj stranica

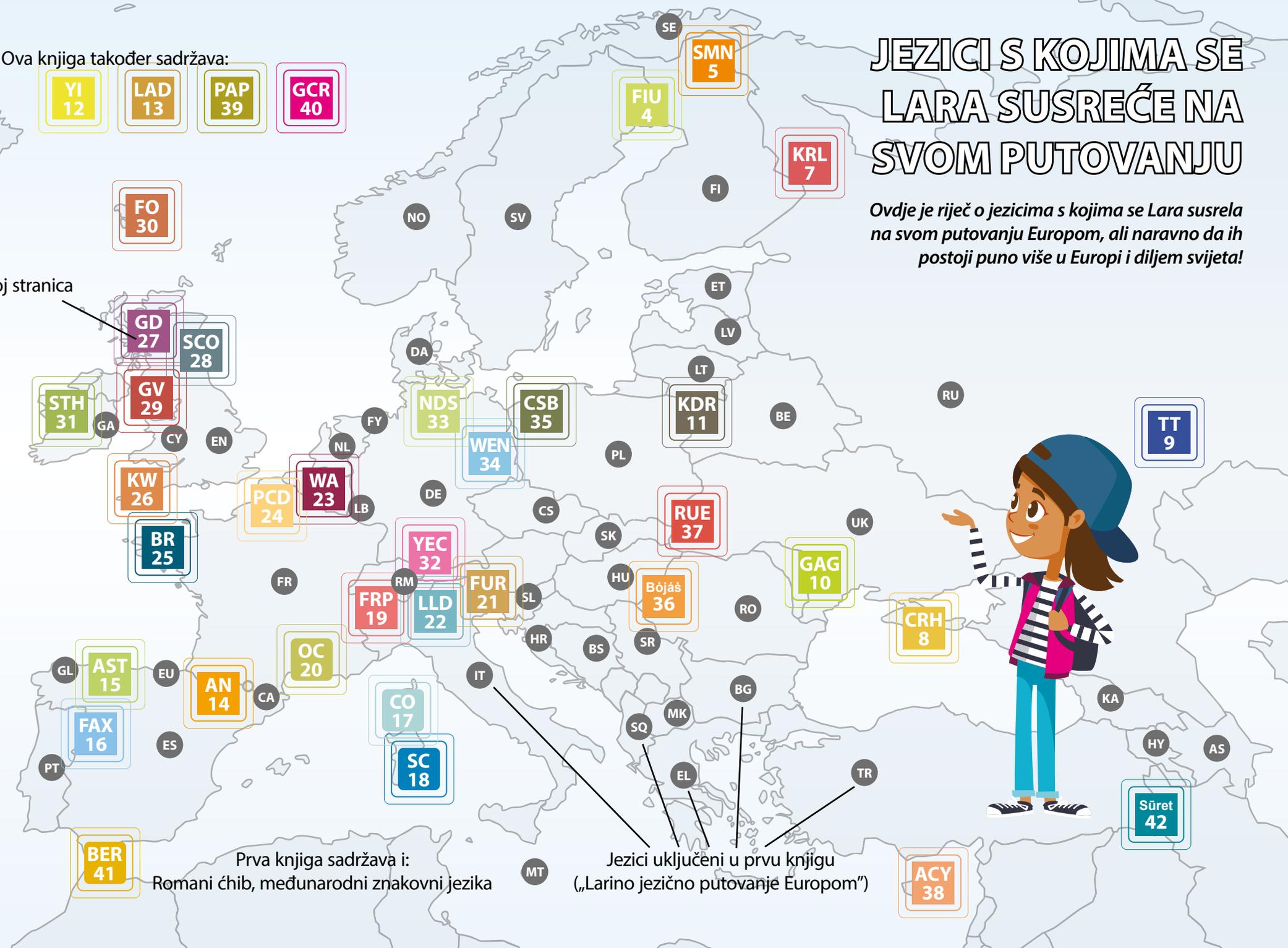
JEZICI S KOJIMA SE LARA SUSREĆE NA SVOM PUTOVANJU

Ovdje je riječ o jezicima s kojima se Lara susrela na svom putovanju Europom, ali naravno da ih postoji puno više u Europi i diljem svijeta!

Prva knjiga sadržava i:
Romani čhib, međunarodni znakovni jezika

Jezici uključeni u prvu knjigu
(„Larino jezično putovanje Europom“)

FIU MEÄNKIELI

👤👤👤 70 000

Danas postoje tri različite verzije ili dijalekta meänkielija, a govore se u sjevernim dijelovima Finske, Švedske i Norveške.

Procvat novog jezika

Jeste li ikada čuli za meänkieli? Meänkieli je izvorno bio dijalekt finskog, koji se govorio u graničnom području Švedske i Finske oko doline rijeke Tornedal. Kada je Rusija napala Finsku 1809., ljudi koji su govorili finski u Švedskoj iznenada su bili odsječeni od svojih prijatelja u Finskoj. S vremenom se tornedalski dijalekt počeo mijenjati i razvio se u vlastiti jedinstveni jezik – meänkieli!

Priča o meänkieliju uči nas nekim vrijednim lekcijama: pokazuje nam kako se jezici mogu mijenjati i razvijati u različitim smjerovima kada su grupe ljudi razdvojene zemljopisnim i političkim faktorima, pokazujući da su i otporni i dinamični.

Kunka sie jaksat?

Hei!

Kiitos!

- 1 yks
- 2 kaks
- 3 kolme
- 4 neljä
- 5 viis
- 6 kuus
- 7 seittemän
- 8 kaheksan
- 9 yheksän
- 10 kymmenen

Kyllä

Ei

å

ö

ä

Kuuntele, miltä nämä sanat kuulostava >>>>

Fotografija: Jukkasjärvi Ice Hotel, Švedska

edl.ecml.at/sounds

ANARÂŠKIELÂ SMN

👤👤👤 450

- 1 ohtâ
- 2 kyehti
- 3 kulmâ
- 4 nelji
- 5 vittâ
- 6 kuttâ
- 7 čiččâm
- 8 käävci
- 9 oovce
- 10 love

Joo

Ij

Mii kulloo?

Tiervâ!

Takkâ!

Jezik najsjevernijeg domorodačkog naroda Europe

Samskim jezicima govori narod Sami u sjevernim dijelovima Finske, Norveške, Švedske i zapadne Rusije, točno unutar sjeverne polarne kape. U prvoj knjižici („Larino jezično putovanje Europom“) naučili smo o najrasprostranjenijem sjevernosamskom jeziku, no postoji ukupno devet različitih samskih jezika. Neki od njih su toliko jedinstveni da se smatraju neovisnima jedni o drugima.

Na ovoj stranici možete istraživati riječi i fraze na inarijskolaponskom jeziku. Iako se broj izvornih govornika inarijskolaponskog smanjio posljednjih desetljeća, ulažu se napore da se jezik ponovno počne koristiti. Na primjer, nedavno su finski redatelj dokumentarnih filmova i Sami pjesnik udružili snage kako bi stvorili online zbirku izraza pod nazivom „Say it in Saami“. Ova platforma omogućuje svakome da predloži izraze za prijevod. Možete koristiti ovaj alat za slušanje i usporedbu izraza na sjevernom, inarijskom i skoltskom jeziku.

I usput, obožavamo riječ za broj 10 na inarijskolaponskom jeziku!

edl.ecml.at/sounds

←←← Kuldâl tai saaniij jienâdem

Fotografija: Lapland, Finska

ŋ

ö

å

â

ž

š

ä

á

č

đ

KL KALAALLISUT/TUNUMIIT

👤👤👤 57 000

Grenlandski ima dvije glavne varijante: prevladavajući „Kalaallisut“, ili zapadnogrenlandski, i „Tunumiit oraasiat“, ili istočnogrenlandski. Riječi i izrazi na ovoj stranici dolaze iz dijalekta Kalaallisut.

Inuitski jezik

Grenlandski je blisko povezan s drugim inuitskim jezicima, poput inuktituta koji se govori u Kanadi. Jeste li znali da pojmovi „kayak“ i „iglu“ potječu iz grenlandskog?

Ovaj se jezik smatra prilično teškim za naučiti jer ima složen gramatički sustav i mnogo nepravilnih glagolskih oblika. U grenlandskom se dodavanjem korijena i sufiksa mogu tvoriti nove i jako duge riječi. Stoga se jedna riječ može prevesti kao prilično složena rečenica na hrvatskom jeziku. Primjer je riječ: „Nalaasaarusuummeru-jussuaraluarpunga“, što znači: „Odjednom sam stvarno želio leći i odmoriti se, ali...“

Ako želite čuti kako taj jezik zvuči, možete pogledati „Smilla's sense of snow“ – film iz 1997., koji je sufinancirao Eurimages Vijeća Europe i u kojem glume same zvijezde. Nekoliko scena u filmu je na grenlandskom.

Aluu!

Qanoq
ippit?

Qujanaq!

Grenlandski je zapravo službeni jezik Grenlanda i stoga ga ne možemo smatrati „regionalnim i manjinskim jezikom“. Međutim, odlučili smo „prekrsiti pravila“ kako bismo predstavili ovaj fascinantant jezik koji je vrlo različit od ostalih s kojima se Lara susreće na svojim putovanjima!

- 1 ataaseq
- 2 marluk
- 3 pingasut
- 4 sisamat
- 5 tallimat
- 6 arfnillit
- 7 arfineq-marluk
- 8 arfineq-pingasut
- 9 qulingiluat
- 10 qulit

aap

naamik

æ

ø

å

⓪qaaſſit allaaſſimaſut ugguuna tuſakkiſt >>>>

Fotografija: inuitski grad, Ilulissat, Avannaata, Grenland

edl.ecml.at/sounds

KARJALAN KIELI KRL

👤👤👤 20 000

Postoje tri dijalekta karelskog: bečki, južni i livvi karelski. Riječi i izrazi na ovoj stranici su iz karelijskog dijalekta livvi.

Kyllä

Muga

- 1 yksi
- 2 kaksi
- 3 kolme
- 4 nelli
- 5 viisi
- 6 kuusi
- 7 seitsemän
- 8 kahdeksän
- 9 yhdeksän
- 10 kymmenen

Kuibo
dielot?

Terveh!

Passibo!

Jeste li ikada čuli za „dijalektni kontinuum“?

Karelski se govori u dijelovima Finske, kao i u sjeverozapadnoj Rusiji. Iako karelski ima neke sličnosti s finskim, to nije samo dijalekt finskog, što potvrđuje i njegov status manjinskog jezika u Finskoj.

Karelski pripada onom što lingvisti nazivaju „dijalektni kontinuum“. U takvom kontinuumu, govornici različitih dijalekata (ili jezika) mogu razumjeti jedni druge. Često dijele slične riječi i gramatiku, što omogućuje komunikaciju. Što se više udaljavate, jezici postaju sve različiti, što otežava međusobno razumijevanje. Ovo nam također pokazuje da granica između jezika i dijalekta ponekad može biti nejasna. Kao što ćete uskoro otkriti, u Europi postoji dosta dijalektalnih kontinua!

edl.ecml.at/sounds

◀◀◀ Kuundele nämmä ezimerkit karjalakse

Fotografija: Crkva preobraženja, izgrađena bez čavla i metalnih dijelova, otok Kizhi

ä

ö

š

č

ž

Jezik s burnom poviješću

Krimskotatarski je turkijski jezik koji je, kao rezultat niza osvajanja i doseljavanja raznih etnolingvističkih skupina, doživio nekoliko promjena. Između ostalog, govornici ovog jezika kroz povijest su koristili ni više ni manje nego četiri različita pisma: latinicu, ćirilicu, arapsko pismo i starotursko pismo.

Dugotrajna zabrana proučavanja krimskotatarskog jezika nakon što je sovjetska vlada deportirala krimske Tatara čak je dovela do izumiranja jezika. To se spominje u pjesmi „1944“ pjevačice Jamale, koja je 2016. kao predstavnica Ukrajine pobijedila na natjecanju za pjesmu Eurovizije. Srećom, jezik je oživio i sve se više uči u školama na Krimu – sada ima oko 580 000 govornika.

Unatoč sličnosti u nazivu, krimskotatarski i tatarski pripadaju različitim podskupinama kipčaćkih turkijskih jezika i iako su u određenoj mjeri međusobno razumljivi, krimskotatarski dijeli više sličnosti s gagauskim (stranica 10) nego tatarskim (sljedeća stranica).

Evet

Yoq

Nasılsıñız?

Selâm!

Sağ ol!

- 1 bir
- 2 eki
- 3 üç
- 4 dört
- 5 beş
- 6 altı
- 7 yedi
- 8 sekiz
- 9 doquz
- 10 on

Ş

ñ

ğ

Ç

ö

â

Bu sözlerniñ sesini diñle >>>>

Fotografija: dvorac Swallow's Nest, Crno more, Krim, Ukrajina

edl.ecml.at/sounds

Jezik pripovijedanja

Tatarski pripada obitelji turkijskih jezika i jedan je od najvećih regionalnih jezika u Europi s oko 8 milijuna govornika. Iako se pretežno govori u Republici Tatarstan, tatarske zajednice prisutne su i u dijelovima Finske, Poljske, Rumunjske i Turske. Baš kao i krimskotatarski, tatarski je kroz povijest pisan različitim pismima: od arapskog do ćirilicnog i latiničnog.

Kad već govorimo o prošlosti, tatarski ima jedinstven oblik prošlog vremena zahvaljujući kojem govornici mogu opisati događaje u koje nisu bili izravno uključeni – doista posebna pripovjedačka supermoć! Tatarski je također „aglutinativni“ jezik, u kojem se sufiksi slažu poput komada LEGO kockica, otključavajući nova i složena značenja. S ovim nevjerojatnim jezičnim značajkama, mogućnosti za pripovijedanje su zaista beskrajne!

Әһе

Юк

TATAR TELE TT

👤👤👤 8 000 000

Ж

ә

ё

ң

ө

Хәлләр
ничек?

Сәлам!

Рәхмәт!

- 1 бер (ber)
- 2 ике (ike)
- 3 өч (өб)
- 4 дүрт (dyrt)
- 5 биш (biş)
- 6 алты (altı)
- 7 жиде (ʒide)
- 8 сигез (sigez)
- 9 тугыз (tuǧız)
- 10 ун (un)

edl.ecml.at/sounds

««« Сүзләрнең әйтелешен тыңла!

Fotografija: Sabantuy, tradicionalan tatarski festival

GAG GAGAUZ

👤👤👤 150 000

Nâbıysın?

Selâm!

Saa ol!

Ölä

Diil
(yok)

- 1 bir
- 2 iki
- 3 üç
- 4 dört
- 5 beş
- 6 altı
- 7 yedi
- 8 sekiz
- 9 dokuz
- 10 on

Jedan jezik, tri pisma

Gagauski jezik govori narod Gagauza i pripada najvećoj grani turkijske skupine jezika, baš kao i azerski, turkmenski i turski.

Gagauski se govori u autonomnoj regiji Gagauziji u Moldaviji, kao i u dijelovima Ukrajine, Rusije i Turske. Zanimljivo je da se suživot Gagauza s drugim etnolingvističkim skupinama ne odražava samo na široku upotrebu posuđenica iz ukrajinskog, rumunjskog, bugarskog i ruskog jezika, već i na povijest njegovog pisanog jezika. Baš kao krimskotatarski i tatarski, gagauski alfabet se može pisati pomoću tri različita pisma: grčkog, ćiriličnog i latiničnog. Možete li vjerovati? To je kao da imate više odjevnih kombinacija u koje možete obući svoje riječi, a svaka ima svoj jedinstveni stil!

ö

ê

ä

ț

i

ș

ü

Bu sözleri sesleyin >>>

edl.ecml.at/sounds

Fotografija: Violinist na tradicionalnom festivalu

KARAJ TILI KDR

80

Susret turkijskog jezika i hebrejskog alfabeta

Karaimski je turkijski jezik, ali njime govore židovske zajednice! Zašto? Evo cijele priče: prvi Karaimi koji su migrirali u istočnu Europu, točnije na Krim, u 10. stoljeću bili su potomci carstva „Zlatne Horde“ u središnjoj Aziji. U 13. stoljeću prešli su na judaizam, ali su uspjeli sačuvati svoj turkijski jezik i kulturu. Ipak, pisali su modificiranim hebrejskim pismom do početka 20. stoljeća. U 18. stoljeću sele se i u druge dijelove Ukrajine, Poljske i Litve.

Iako je karaimski iznimno ugrožen, Karaimi igraju važnu ulogu u litavskoj povijesti, budući da su drevni branitelji dvorca na otoku Trakai (danas popularno mjesto za snimanje filmova, između ostalog). To je dobro poznato i stavlja ih u središte pozornosti, pomažući ovoj zajednici da očuva svoj jezik.

È

Jo

Nie bolas?

Kiuñ
jachszy!

Tabu
ètiam!

b'

č

d'

l'

k'

g'

m'

è

š

t'

ö

ü

ž

- 1 bir
- 2 èki
- 3 üč
- 4 diort'
- 5 bieš
- 6 alty
- 7 jedi
- 8 siegiž
- 9 tohuz
- 10 on

edl.ecml.at/sounds

<<< Bu siožliarni tynlajynyz!

Fotografija: Dvorac na otoku Trakaiju, Litva

YI YIDISH-TAYTSH

👤👤👤 1 500 000

Postoje dvije glavne varijante jidiša: standardni jidiš i suvremeni jidiš. Riječi i izrazi na ovoj stranici su iz standardne varijante jidiša.

וואס מאכסטו?
(Vos makhstu?)

שלום-עליכם
(Sholem aleykhem)

דאַנק/ש'כוח
(A dank!)

יא
(Yo)

ניין
(Neyn)

Susret germanskog jezika i hebrejskog alfabeta

Jidiš je germanski jezik koji se piše hebrejskim alfabetom. Čudno, zar ne? Ali kako je do toga došlo? Židovske su zajednice stoljećima živjele u srednjoj i istočnoj Europi i učile jezik kojim su govorili njihovi susjedi. Također su ga prilagodili svojim potrebama, ispisujući ga svojim alfabetom i dodajući hebrejske riječi. Tako je nastao jidiš. Kada su govornici jidiša migrirali u druga područja, naučili su riječi i gramatiku iz drugih jezika, poput slavenskih, i dodali ih jidišu.

Danas se jidiš uglavnom govori u nekim dijelovima Izraela, Sjedinjenih Država i Rusije. Zapravo, postoji čak i Netflixova serija „Unorthodox“ o zajednici iz New Yorka koja govori jidiš! Govornici njemačkog jezika mogli bi razumjeti neke riječi i fraze jer su jidiš i njemački donekle slični. Fascinantno je razmišljati o različitim mjestima u koja je jidiš doputovao, o različitim jezicima koji su na njega utjecali, kao i o svim jezicima na koje je jidiš utjecao! Trenutno je zaštićen kao regionalni, manjinski ili neteritorijalni jezik u najmanje 8 europskih zemalja.

edl.ecml.at/sounds

האַרע, ווי די וואָרטער קלינגען >>> (Hore, vi di vorter klingen)

Fotografija: pecivo bagel tradicionalno potječe iz židovskih zajednica u Poljskoj

- 1 עינס (eyns)
- 2 צוועי (tsvey)
- 3 דריי (dray)
- 4 פיר (fir)
- 5 פינף (finf)
- 6 זעקס (zeks)
- 7 זיבן (zibn)
- 8 אכט (akht)
- 9 נאנ (nayn)
- 10 ענצ (tsen)

DJUDEOESPANYOL LAD

888 51 000

קומו סטאס?

Komo stas?

בואין דיאה

Buen Dia!

מירסי מוג'ו

Mersi Mucho!

- 1 אונו (uno)
- 2 דוס (dos)
- 3 טרי (tres)
- 4 קואטרו (kuatro)
- 5 סינקו (sinko)
- 6 שיש (sesh)
- 7 סייטי (syete)
- 8 אוג'ו (ocho)
- 9 מואיב'י (mueve)
- 10 דייס (dyes)

edl.ecml.at/sounds

כן

Si!

סי

No!

Španjolski jezik 15. stoljeća u modernom svijetu!

Iste godine kada je Kolumbo otkrio Ameriku, 1492., sefardi iz Kraljevine Španjolske bili su prisiljeni napustiti svoju domovinu. S vremenom su migrirali u bivše Otomansko Carstvo (koje je obuhvaćalo Balkan, Tursku, kao i druge dijelove srednje i istočne Europe, zapadnu Aziju i sjevernu Afriku), a kasnije u Sjedinjene Države, Južnu Ameriku i Izrael. Ova je zajednica sa sobom donijela i ladino ili judeo-španjolski jezik, koji danas u svojim različitim varijantama govore sefardske zajednice u više od 30 zemalja, koristeći hebrejsko pismo.

Ladino je sličan španjolskom jeziku iz 15. stoljeća, s utjecajima lokalnih jezika mjesta gdje su živjele i još uvijek žive sefardske zajednice. Zanimljivo je da se jezik manje-više sličan Cervantesovom španjolskom i danas govori u mjestima kao što su Istanbul, Solun, Sarajevo, New York ili Jeruzalem. Stari jezik s modernim prizvukom!

<<< Ascoltar bien alton de esas palabras

Fotografija: Sarajevska hagada, važan židovski rukopis, Povijesni muzej Bosne i Hercegovine

AN ARAGONÉS

👤👤👤 11 000

- 1 uno
- 2 dos
- 3 tres
- 4 cuatro
- 5 cinco
- 6 seis
- 7 siete
- 8 ueito
- 9 nueu
- 10 diez

2000. godina

Sí

No

Qué tal plantas?

Ola!

Gracias!

Grčki klasici na neočekivanom jeziku

Aragonski je nekoć bio široko rasprostranjen jezik Kraljevine Aragonije, smještene na sjeveroistočnom dijelu Pirinejskog poluotoka. Koristio se u kulturi, administraciji i svakodnevnom životu. Zahvaljujući njegovoj upotrebi u poeziji i književnosti, sačuvani su brojni tekstovi koje lingvisti i drugi mogu istraživati, čak i stoljećima nakon pada kraljevine. Već u 14. stoljeću Johan Ferrández d'Heredia prevodi grčke klasike na aragonski.

Danas aragonski aktivno govori oko 11 000 ljudi koji žive u autonomnoj zajednici, uglavnom u dolinama Aragonskih Pirineja. Unatoč relativno malom broju govornika, aragonska zajednica potiče integraciju aragonskog u obrazovni sustav i na taj način nastoji očuvati jezik.

á

ñ

é

í

ó

ú

Siente o soniu d'istas frases >>>>

Fotografija: kanjon Furco, Aragon, Španjolska

edl.ecml.at/sounds

- 1 un
- 2 dos
- 3 tres
- 4 cuatro
- 5 cinco
- 6 seyes
- 7 siete
- 8 ochu
- 9 nueve
- 10 diez

Si

Non

Comu tás?

Hola!

Gracies!

ASTURIANU AST

👤👤👤 110 000

Uspon i pad asturijskog...

Asturijski se dugo koristio kao lingua franca na velikom području, koji se protezalo od Asturije do Extremadure u Španjolskoj. Asturijski je samo jedan od mnogih jezika koji su se koristili tijekom srednjeg vijeka u raznim kraljevstvima Pirinejskog poluotoka. Kako bi se Španjolska ujedinila u jednu naciju, a ne šarenilo kraljevina, bilo je potrebno uspostaviti zajednički jezik. Kao rezultat toga, jezici poput asturijskog postupno su prestali koristiti i zamijenjeni su kastiljanskim španjolskim. Srećom, nedavno pojačano zanimanje za asturijski jezik dovelo je do porasta broja škola koje nude nastavu asturijskog!

Na karti s lijeve strane možete vidjeti raznolikost jezika koji su se govorili na Pirinejskom poluotoku oko 1250. godine. Okrenite sljedeću stranicu da biste saznali više o drugom jeziku koji se govorio u jednom od bivših španjolskih kraljevstava.

1250. godina

ú

ó

ñ

á

é

í

edl.ecml.at/sounds

<<< Oyéi'l soníu d'estes frases

Fotografija: utrka Farinato, ekstremna utrka s preprekama, Gijon, Španjolska

FAX FALA

👤👤👤 10 000

- 1 un
- 2 dois
- 3 tres
- 4 cuatro
- 5 cincu
- 6 seis
- 7 seti
- 8 oitu
- 9 novi
- 10 de

Sí

Non

Comu
estás?

Hola!

Gracias!

Galicijsko-portugalski jezik u Ekstremaduri

Povijest jezika fala seže u 12. i 13. stoljeće kada su se galicijski doseljenici nastanili u dolini Jálama, koja se nalazi u sjeverozapadnoj regiji Cáceres, u Španjolskoj. Danas zajednica od oko 4000 ljudi uspješno komunicira na ovoj varijanti galicijsko-portugalskog jezika. Ako ubrojimo one koji su se preselili u različite dijelove Španjolske i Europe, broj govornika doseže otprilike 10.000.

Pretežno se govori u samom trigradau u dolini koja graniči s Portugalom. Međutim, u tijeku su priznanje i integracija jezika fala u lokalni obrazovni sustav. U svrhu potpore tom cilju, formiran je znanstveni odbor za standardizaciju njegovog sustava pisanja, što bi za jezik fala značilo prelazak s jezika koji se prenosi usmeno na jezik sa standardiziranim pisanim oblikom. Ako imate priliku otputovati u Valverde del Fresno, Eljas ili San Martín de Trevellu sigurno ćete na ulicama čuti ovaj tajanstveni i lijepi jezik.

ã

é

ẽ

í

ĩ

ç

õ

ó

ũ

ü

Escuta o suiu de estas frasis >>>

edl.ecml.at/sounds

Od rimskih korijena do talijanskog utjecaja

Korzikanski jezik vuče korijene do govornog oblika latinskog koji su koristili obični ljudi u Rimskom Carstvu. Povijest otoka s različitim vladarima i osvajačima oblikovala je jezik. Nakon rimskog doba, Korzikom su vladala razna carstva poput bizantskog, franačkog, Pize i na kraju Genove. Svaka od ovih skupina ostavila je svoj trag u jeziku, pridonoseći jedinstvenim elementima njegovom vokabularu i gramatici.

Korzikanski se smatra romanskim jezikom, sličnim francuskom, ali još bliži talijanskom: od 12. do 18. stoljeća Korzika je bila pod vlašću Republike Genove, talijanskog grada-države. Ovo razdoblje proširene talijanske vladavine značajno je utjecalo na jezik, s posuđenicama, gramatičkim elementima, pa čak i književnim tradicijama koje su preuzete iz talijanskog. Jedan primjer njegovog utjecaja je korzikanski pozdrav "Bonghjornu" koji više zvuči kao talijanski "Buongiorno" nego francuski "Bonjour".

Među njegovim poznatim govornicima bio je Napoleon Bonaparte, koji je, unatoč tome što se rano preselio na francusko kopno, navodno nastavio govoriti francuski s jakim korzikanskim naglaskom tijekom svog života. Unatoč relativno malom broju govornika, korzikanski ima brojne varijante: zbog čega je bilo teško dogovoriti se oko standardiziranog pisanog oblika jezika. Riječi i izrazi na ovoj stranici su sjevernokorzikanskog dijalekta.

Unatoč relativno malom broju govornika, korzikanski ima brojne varijante: zbog čega je bilo teško dogovoriti se oko standardiziranog pisanog oblika jezika. Riječi i izrazi na ovoj stranici su sjevernokorzikanskog dijalekta.

CORSU CO

👤👤👤 150 000

lè

Innò

Và bè ?

Salute !

Ti ringraziu !

- 1 unu
- 2 dui
- 3 trè
- 4 quattru
- 5 cinque
- 6 sei
- 7 sette
- 8 ottu
- 9 nove
- 10 dece

edl.ecml.at/sounds

ì

ù

ò

ü

ì

è

à

<<< State à sente isse parolle

Fotografija: pogled na Calanques de Piana, Korzika, Francuska

SC SARDU

👤👤👤 1 200 000

Postoji nekoliko dijalekata sardskog. Riječi i izrazi na ovoj stranici su iz kampidanskog dijalekta koji se govori na južnom dijelu otoka.

eja

no

Cumentì
stais?

Saludi!

Gratzias!

- 1 unu
- 2 dus
- 3 tres
- 4 patru
- 5 cincu
- 6 ses
- 7 seti
- 8 otu
- 9 noi
- 10 dexi

Želite li se osjećati kao stari Rimljanin?

Onda je najbolje što možete učiniti naučiti sardski! Sardski, kojim se govori na otoku Sardiniji, najstariji je romanski jezik koji se još uvijek koristi. Vjeruje se da je to najbliži živi jezik latinskom, pretku svih romanskih jezika. Evo jedna zanimljivost: iako sardski potječe iz latinskog, većini govornika talijanskog jezika nije razumljiv.

Osim kampanijskog dijalekta, broj govornika sardskog značajno se smanjio tijekom godina, prvenstveno zbog istaknutosti talijanskog jezika. Međutim, u suočavanju s ovim problemom, uložili su se odlučni napori da se sardski standardizira i stavi u prvi plan jezičnog krajolika otoka.

á

é

à

è

í

ì

ó

ò

ú

ù

Ascuta su sonu de custus fueddus >>>

Fotografija: plaža Li Cossi, Costa Paradiso, Sardinija, Italija

edl.ecml.at/sounds

FRANCO-PROVENÇAL FRP

👤👤👤 140 000

Comèn te
reste?

Tchao!

Mersi!

Ouè

Na

- 1 on
- 2 dou
- 3 trî
- 4 cattro
- 5 hinc
- 6 chouï
- 7 satte
- 8 ouètte
- 9 noou
- 10 guî

edl.ecml.at/sounds

◀◀◀ Acoutta lo sòn di paròlle qui chouyón

Fotografija: Ekstremno skijanje u blizini Mont Blanca, najvišeg vrha Europe, Italija/ Francuska

Koji jezik je između francuskog i talijanskog?

Frankoprovansalski se obično, ali pogrešno, smatra rezultatom posuđivanja između standardnog francuskog i provansalskog dijalekta okcitanskog (sljedeća stranica). Međutim, to je mnogo složenije od spajanja dvaju jezika! Frankoprovansalski se može promatrati kao mozaik romanskih jezika koji se govore u dijelovima Italije, Francuske i Švicarske. Zbog svoje geografske rasprostranjenosti, frankoprovansalski se također naziva različitim imenima, kao što su Patois i Arpitan. Zapravo, pitanje imena važno je za njegovu revitalizaciju i priznanje kao samostalnog jezika, a ne samo francuskog i provansalskog dijalekta.

OC OCCITAN

👤👤👤 600 000

Riječi i izrazi na ovoj stranici su na languedoškom, okcitanskom dijalektu, koji se govori u ruralnim dijelovima Francuske. Zbog svog središnjeg položaja među okcitanskim dijalektima, često se koristi kao osnova za standardni okcitanski jezik.

Jezik trubadura

Trubaduri su bili pjesnici i glazbenici koji su putovali diljem Europe u srednjem vijeku, šireći svoj jezik kroz pjesmu i poeziju. Mnogi su pisali i pjevali na okcitanskom, koji je nekada bio vrlo utjecajan u Europi, točnije u južnoj Francuskoj, kao i u dijelovima Italije i Španjolske. To je bio jezik umjetnosti kojim su napisana mnoga značajna književna djela toga vremena.

Međutim, s vremenom kako su ljudi počeli više govoriti francuski, jezik nacionalnih institucija, okcitanski je izgubio svoj prestiž i manje se koristio. Danas govornici okcitanskog pokušavaju očuvati jezik, ali on je ugrožen. Zanimljivo je da je jedna od njegovih varijanti, aranski, službeni jezik u regiji Val d'Aran u Kataloniji, u Španjolskoj. A u gradu Bayonneu u Francuskoj mnogi su gradski znakovi čak prikazani na tri jezika: francuskom, okcitanskom i baskijskom. Dakle, ne možete reći da ste se izgubili!

Cossí vas ?

Bonjorn !

Mercé !

òc

non

- 1 un
- 2 dos
- 3 tres
- 4 quatre
- 5 cinc
- 6 sièis
- 7 sèt
- 8 uèch
- 9 nòu
- 10 dètz

è

í

é

ç

ú

ü

á

ò

à

ó

ï

Escotatz lo son d'aqueles mots >>>

edl.ecml.at/sounds

FURLAN FUR

👤👤👤 600 000

Cemût
stâstu?

Mandi!

Graciis!

Sì

No

- 1 un
- 2 doi
- 3 trê
- 4 cuatri
- 5 cinc
- 6 sîs
- 7 siet
- 8 vot
- 9 nûf
- 10 dîs

Jezik u srcu Europe

Furlanski, retoromanski jezik, govori se u Friuli-Venezia Giulia, najsjeveroistočnijoj regiji Italije i u nekim općinama Veneta. Rastao je kroz stoljeća na raskrižju kultura, gdje su se spajali latinski, njemački i slavenski utjecaji. Ova interakcija pridonijela je bogatom i jedinstvenom vokabularu i gramatici današnjeg furlanskog.

Iako je Furlanija prošla kroz turbulentna razdoblja invazije i okupacije, furlanski je jezik uvijek preživio, stvarajući snažnu identitetsku vezu među svojim stanovnicima. Danas se ulažu veliki naponi da se ojača njegova uporaba među mlađim generacijama. Regionalna agencija za furlanski jezik (ARLeF – na furlanskom: Agjenzie Regjonâl pe duljina furlane) nastoji zaštititi i promicati furlanski jezik i njegovu povijesnu i kulturnu baštinu.

edl.ecml.at/sounds

<<< Scolte il sun di chestis peraulis

Fotografija: Đavolji most, Cividale del Friuli / Cividât, Italija

LLD LADIN

👤👤👤 40 000

Postoji 5 različitih dijalekata ladinskog jezika. Riječi i izrazi na ovoj stranici su iz dijalekta Val Gardene.

- 1 un
- 2 doi
- 3 trëi
- 4 cater
- 5 cinch
- 6 sies
- 7 set
- 8 ot
- 9 nuef
- 10 diesc

ś

ć

ë

Co vala pa?

Hoila!

De gra!

Sci

No

Koktel drevnog latinskog i alpskih jezika

Ladin je romanski jezik koji se razvio iz mješavine latinskog kojim su govorili Rimljani s kraja 1. stoljeća prije Krista kada su osvojili Alpe, i jezika tadašnjih dolomitskih planina koji se nazivao retički. Razvijajući jedinstvene karakteristike tijekom svoje 2000-godišnje povijesti, ladin zadržava jezične sličnosti s latinskim, što je vidljivo u njegovom vokabularu, gramatici i strukturi.

Okolo 40 000 ljudi sada govori ladinski u pet dolina u južnom Tirolu – Val Badia, Val Gardena, Val di Fassa, Livinallongo i Ampezzo. Svaka od dolina u kojima se govori ladinski ima standardni jezik koji se koristi u obrazovne, institucionalne i službene svrhe. Postoje jaki napori za očuvanje i promicanje jezika, poput dnevnih vijesti ladinskog program TRAIL na RAI (nacionalna radiodifuzna kuća Italije) i tjednik "Usc di Ladins", novine na ladinskom jeziku.

Ladin je materinji jezik slavnog skladatelja, tekstopisca i producenta Giorgija Morodera, koji je među ostalima radio s The Rolling Stonesima, Electric Light Orchestra, Led Zeppelinom, Deep Purpleom, Queenom i Eltonom Johnom.

Scota su coche sona chësta paroles >>>

Fotografija: Krava u Alpama

edl.ecml.at/sounds

WALON WA

👤👤👤 600 000

- 1 eune
- 2 deûs
- 3 treûs
- 4 cwate
- 5 cinq
- 6 sîh
- 7 sèt'
- 8 ût
- 9 nouv'
- 10 dîh

Kimint
alez-v' ?

Bondjoû !

Mèrci !

Mogu li kazalište i folklor pomoći spasiti ovaj jezik?

Internet, TV ili kazalište mogu biti sredstva za širenje jezika i osiguranje njegovog opstanka. Možda bi valonski mogao biti takav slučaj! Valonski je romanski jezik srodan francuskom i pikarskom, koji se govori u Valoniji, u južnoj Belgiji. Unatoč borbi da zadrži svoju prisutnost u odnosu na francuski, kazalište bi moglo spasiti valonski jezik: postoji oko 200 kazališnih družina koje svake godine organiziraju predstave na ovom jeziku pred publikom od preko 200.000 ljudi. Ovi nastupi ne samo da zabavljaju publiku, već pomažu u očuvanju i promicanju valonskog jezika i kulture. U kazalištu i mladi i stari mogu otkriti jezik – bilo kao glumci ili kao gledatelji. Lokalne tradicije, poput karnevala i slavlja, također igraju značajnu ulogu. Nadajmo se da će ovo pomoći valonskom da „oživi“ i ponovno postane popularan!

awè

nèni

à

â

é

ë

ô

ç

ê

è

û

î

ö

ì

ù

edl.ecml.at/sounds

<<< Houêtez kimint qu'on dit tos cès mots-là

Fotografija: kip Adolpha Saxa, izumitelja saksofona, Dinant, Valonija, Belgija

PCD PICARD

👤👤👤 700 000

wé

nan

- 1 in
- 2 deus
- 3 tros
- 4 quate
- 5 chonq
- 6 sich
- 7 siète
- 8 huit
- 9 neu
- 10 dich

Cha vo ti ?

Hé ti-lo !

Merchi gramint !

Upoznajte jezik srodan francuskom

Valonski na prethodnoj stranici nije jedini jezik koji je srodan francuskom: pikardski je još jedan od njih. Pikardski je sličan francuskom, ali još uvijek ima vlastiti vokabular i izraze, što ga istovremeno čini bliskim i udaljenim govornicima francuskog. Standardni francuski, pikardski, valonski i drugi jezici zajedno čine dio takozvanog kontinuuma „langues d'oïl” (karelski na stranici 7), koji se proteže od sjeverne Francuske do Belgije. Naziv „langues d'oïl” dolazi od riječi „oïl”, što znači da.

Još jedna zanimljivost: pikardski je u srednjem vijeku bio službeni jezik suda u Flandriji, koja je tada bila dio Svetog Rimskog Carstva.

Nadajmo se da, osim carske prošlosti, pikardski ima i blistavu budućnost!

Acoute kmint qu'in prononche ches mots-lo >>>>

Fotografija: kopnena jedrilica, Francuska

edl.ecml.at/sounds

BREZHONEG BR

👤👤👤 210 000

Penaos 'mañ kont?

Demat!

Trugarez!

- 1 unan
- 2 daou
- 3 tri
- 4 pevar
- 5 pemp
- 6 c'hwec'h
- 7 seizh
- 8 eizh
- 9 nav
- 10 dek

Keltski tragovi na europskom kontinentu

Jeste li znali da postoji jedan keltski jezik koji se još uvijek koristi na europskom kopnu? Riječ je o bretonskom, a govori se u Bretanji, regiji na sjeverozapadu Francuske. Ova činjenica čini bretonski jedinstvenim.

Bretonski je srodan kornijskom i velškom. Zapravo, jezik su u Bretanju donijeli govornici keltskog iz Velike Britanije tijekom ranog srednjeg vijeka.

Još jedna zanimljiva činjenica o bretonskom jest da je Cathlicon, prvi rječnik objavljen u Francuskoj (1499.), bio trojezičan, uključujući bretonski, francuski i latinski.

Bretonski je uspio zadržati svoj jedinstveni identitet, a govori se i danas. Dakle, sljedeći put kada posjetite Bretanju, između isprobavanja palačinki i drugih lokalnih delicija, zašto ne biste odvojili malo vremena da naučite nekoliko izraza na bretonskom?

ya

ket

ñ

ù

â

ê

î

ô

û

ü

edl.ecml.at/sounds

<<< Selaouit son ar gerioù-mañ

Fotografija: Iako su palačinke popularne diljem Francuske i svijeta, potječu iz Bretanje

KW KERNEWEK

👤👤👤 0 | 570

U kornijskom ne postoji riječ za „da“ i „ne“. Kao u irskom, manskom i škotskom gaelskom, morate koristiti glagolske oblike da biste odgovorili na pitanje.

Kornijski jezik: lingvistički feniks

Primjer oživljenog jezika je kornijski, koji se nekada uobičajeno govorio u Cornwallu, vojvodstvu unutar Britanskog otočja. Zapravo, keltskim jezicima nekoć su u većem dijelu Europe govorila različita keltska plemena od Britanskih otoka do doline rijeke Dunav. Većina njih je s vremenom izumrla, a njihovi govornici počeli su koristiti druge okolne jezike. Činilo se da će i kornijski krenuti istim putem jer je izašao iz upotrebe kad su ljudi počeli govoriti engleski.

Međutim, do kraja 20. stoljeća jezični aktivisti počeli su udruživati snage kako bi očuvali kornijski jezik. I uspjeli su u tome! Kornijski se sada uči u školama, a neki ga ponovno govore kao drugi jezik. Sličan je manskom (stranica 29): jezični feniks koji se digao iz pepela!

Fatla
genes?

Dydh da!

Meur ras!

- 1 onan
- 2 dew
- 3 tri
- 4 peswar
- 5 pypm
- 6 hwegh
- 7 seyth
- 8 eth
- 9 naw
- 10 deg

Goslowgh orth son an geryow ma >>>

edl.ecml.at/sounds

Fotografija: jugozapadna obalna staza blizu ribarske uvale Gunwalloe, Cornwall, Ujedinjeno Kraljevstvo

GÀIDHLIG GD

👤👤👤 57 000

Škotski gaelski: jezik Škota te zamalo Kanađana!

Do 1850. škotski gaelski bio je treći jezik po broju govornika u Kanadi. Thomas Robert MacInnes, Kanađanin iz Cape Bretona, iznio je 1890. prijedlog zakona koji bi dopustio korištenje gaelskog u službenim postupcima, ali je taj prijedlog odbijen. Možete li zamisliti kakva bi bila uloga gaelskog u Kanadi danas da je prijedlog zakona prihvaćen? U paralelnom svemiru, škotski gaelski mogao je biti glavni jezik koji se čuje na ulicama Nove Škotske (Nova Scotia).

Ali vratimo se u prošlost. Što je škotski gaelski jezik? Škotski gaelski potječe iz jezika Gaela iz Irske, ali se odvojio od svog sestrinskog jezika, irskog, tijekom kasnijeg srednjeg vijeka. Gaelski je bio dominantan jezik kraljevstva Alba (gaelski naziv za Škotsku) do 11. stoljeća, ali kasnije se pretežno upotrebljavao u Škotskom visočju i na otocima. Danas oko 90 000 ljudi u Škotskoj još uvijek govori škotski gaelski.

Ciamar a tha thu?

Latha math!

Tha mi gu math!

- 1 aon
- 2 dhà
- 3 trì
- 4 ceithir
- 5 còig
- 6 sia
- 7 seachd
- 8 ochd
- 9 naoi
- 10 deich

edl.ecml.at/sounds

à

è

ò

ì

ù

◀◀◀ Éistibh ri fuaimean nam faclan

Fotografija: Povlačenje konopa, Highland Games u Fochabersu, Škotska

SCO SCOTS

👤👤👤 99 000 | 1500 000

U Škotskoj postoje četiri glavna dijalekta škotskog: otočni, sjeverni, središnji i južni, svaki s posebnom pisanom tradicijom. Riječi i fraze na ovoj stranici su iz središnjeg dijalekta

Hullo!

Hoo's it gauin?

Thanks!

aye

naw

Govorite li škotski?

Škotski se pojavio kao jezik škotskog kraljevskog dvora tijekom 14. stoljeća. Bio je službeni jezik Škotskog kraljevstva do Zakona o Uniji s Engleskom, 1707. godine, a danas ga govori 1,5 milijuna ljudi u Škotskoj. Dok je gaelski bio dominantan jezik u gorju, škotski se proširio nizinom, sjevernim otocima Orkney i Shetland, a također i sjevernom Irskom, što je dovelo do razvoja ulsterskog škotskog dijalekta.

Wee je uobičajena riječ koju ćete čuti u svakodnevnom razgovoru i bitan je dio škotske kulture i identiteta. Na škotskom se „wee” koristi u značenju „malen” ili „sitan”. Međutim, riječ se također može koristiti od milja. Na primjer, roditelj bi mogao reći svom djetetu, „M'on here, wee ane”, što znači „Dođi ovamo, mali”. Slično tome, prijatelj bi mogao reći drugom prijatelju, „Hoo's it gauin, wee man?”, kao izraz od milja.

Vrhunski pjesnik Robert Burns (1759.-1796.) vjerojatno je najpoznatiji škotski pisac.

edl.ecml.at/sounds

Listen tae the soond o thir words >>>>

Fotografija: škotski gajdaš odjeven u tradicionalnu haljinu od tartana, Edinburgh, Škotska

- 1 ane
- 2 twa
- 3 three
- 4 fower
- 5 five
- 6 sax
- 7 seeven
- 8 echt
- 9 nine
- 10 ten

Oživljeni jezik malog otoka

Manski gaelski nekada je bio glavni jezik koji se govorio na otoku Man, smještenom između Velike Britanije i Irske. Međutim, u 19. stoljeću otočani su engleski počeli doživljavati kao jezik koji bi mogao poboljšati njihovu ekonomsku situaciju jer su engleski turisti postajali sve važniji, zbog čega se manski gaelski sve rjeđe koristio. Do 1920-ih samo je 1,1% stanovništva tvrdilo da ga govori.

Ali onda se dogodilo nešto izvanredno: grupa ljudi odlučila je da ne želi da manski gaelski nestane. Od kasnih 1940-ih snimaju se posljednji izvorni govornici, organizira se nastava i objavljuju knjige za poučavanje jezika i poticanje njegove uporabe. U 1990-ima počelo se poučavati jezik u školama, a njegova se uporaba poticala u svakodnevnom životu. Danas sve više ljudi ponovno uči manski gaelski i žele ga očuvati za buduće generacije. To je fora, zar ne?

Kys t'ou?

Laa mie!

Gura mie
ayd!

U manskom, baš kao u kornijskom i škotskom gaelskom, ne postoji riječ za „da“ i „ne“. Evo primjera kako biste umjesto s „da“ ili „ne“ odgovorili na pitanje na manskom: odgovor na pitanje „Jesu li otišli kući?“ bilo bi „(oni) su otišli“ ili „(oni) nisu otišli“. Ili na manskom: „Jagh d dy valley? – Hie / Cha jagh.“

- 1 nane
- 2 jees
- 3 tree
- 4 kiare
- 5 queig
- 6 shey
- 7 shiaght
- 8 hoght
- 9 nuy
- 10 jeih

edl.ecml.at/sounds

<<< Eaisht rish sheean ny focklyn shoh

Fotografija: svjetionik, otok Man

FO FØROYSKT MÁL

👤👤👤 69 000

Ja

Nei

Hvussu
gongur?

Hey!

Takk fyri!

- 1 eitt
- 2 tvey
- 3 trí
- 4 fyra
- 5 fimm
- 6 seks
- 7 sjeý
- 8 átta
- 9 níggju
- 10 tíggju

ð

ý

á

ú

æ

í

ó

ø

Lurta eftir hesum ljóðum ella orðum >>>>

Fotografija: Područje Gasadalur, Farski otoci, Danska

Priča o vikinškom jeziku

Farski/ferojski je bliskopovezan sastaronordijskim, jezikom kojim su govorili nordijski doseljenici koji su stigli na otoke prije više od tisućljeća, u doba Vikinga. Zapravo ime Farskih otoka (Føroyar) potječe iz staronordijskog i znači Ovčji otoci.

Budući da je bio izoliran, između 9. i 15. stoljeća razvio se poseban farski jezik, koji je još uvijek sačuvao više karakteristika staronordijskog nego bilo koji drugi jezik, osim modernog islandskog. Godine 1380., kada je otočje postalo dijelom danskog kraljevstva, danski je proglašen službenim jezikom. Ipak, farski se zadržao u svakodnevnom životu, utkan u balade i narodne priče. Trenutak transformacije nastupio je 1937. kada je farski zamijenio danski kao službeni školski jezik i nakon toga postao nacionalni jezik.

Otočani su poznati po svojim premlaćivanjima, često na nogometnom terenu (možda stoga što na svih 17 otoka nema točke koja bi dalje od 5 km od mora!), a 2017. postavili su stranicu www.faroeislandstranslate.com kako bi 'konkurirali' svom Google pandanu. Farski volonteri besplatno su uživo prevodili riječi ili rečenice, a mnogi su videozapisi prevedenih tekstova još uvijek dostupni na stranici. Danas farski ponovno se širi otocima — kakav izvanredan lingvistički povratak!

edl.ecml.at/sounds

SHELTA / DE GAMMON STH

👤👤👤 50 000

Jezik irskih putnika

Shelta jezik ili De Gammon je jezik kojim govore irski putnici ili Rilantu Mincéirí. To je primjer „tajnog“ jezika koji se razvio kako bi svojim govornicima omogućio međusobnu komunikaciju i zaštitu privatnosti u odnosu na većinske zajednice. Ima sličnosti s irskim gaelskim, engleskim i drugim jezicima te ima vlastitu gramatiku i vokabular. Zapravo, vokabular se uglavnom sastoji od irskih riječi, a gramatika je zadržala engleske strukture.

Jedan zanimljiv aspekt Shelta jezika je njegova bogata usmena tradicija koja se uglavnom prenosila s koljena na koljeno usmenom predajom. Navodno se riječ „Shelta“ odnosi na „(emocionalno) dirljiv glas“ što je po nama lijep opis jezika! Sve donedavno nije postojao pisani oblik Shelta jezika, zbog čega ga je bilo teško dokumentirati i proučavati. Kao rezultat toga, ne zna se mnogo o o njegovoj povijesti i strukturi. Saznajte više o još jednom „tajnom“ jeziku na sljedećoj stranici.

Cain a geels?

Grālt'a!

Maa'ths!

- 1 ain / awárt
- 2 od
- 3 sikr
- 4 sakar
- 5 sukur
- 6 see
- 7 seltu
- 8 od'sakar
- 9 ayen
- 10 tal a get'ah

Stés

Ní Déis

edl.ecml.at/sounds

<<< Glóri a grolan a'gresko

Fotografija: ptica tupik, Irska

YEC

JENISCH

👤👤👤 16 000

- 1 alet
- 2 zwis
- 3 triwas
- 4 dohlet
- 5 keh
- 6 woof
- 7 sojin
- 8 keß
- 9 deß
- 10 juhs

Gwandâ
Schein!

Hauerscht
gwand?

I'h
bederch mi'!

wui

nowas

Lohs wi' di' Diewerei schallt >>>

U Njemačkoj, Austriji i Švicarskoj postoji nekoliko jeniških dijalekata. Riječi i izrazi na ovoj stranici su iz franačkog dijalekata u Njemačkoj.

Jezič sajmovâ i tržnica njemačkog govornom područja

Jeniški jezik priznat je kao manjinski jezik u Švicarskoj. Međutim, baš kao i Shelta jezik na prethodnoj stranici, nekoć je bio „tajni“ jezik, a običano su ga koristili putnici. Riječ je o tradicionalnim jeniškim zanatima poput kovača, majstora i sajmišnih izvođača. Da ste prije stoljeće ili dva sreli žonglera, on ili ona možda bi govorili jeniški.

Kao i drugi tajni jezici, jeniški nije razvijen da bi olakšao komunikaciju s drugima, već da bi je otežao. Zapravo, jeniški se jezik negativno povezivao s jezikom pregovaranja i spletkarenja, ali to je krivo. Jeniški jezik nije samo alat za čuvanje tajni. To je složen jezik s posebnim rječnikom, koji ima njemačku osnovu, ali i posuđenice iz drugih jezika.

edl.ecml.at/sounds

Fotografija: žongler se igra vatrom, Köln, Njemačka

Postoji mnogo različitih dijalekata donjenjemačkog jezika. Riječi i izrazi na ovoj stranici su iz istočnofrizijskog saskog jezika – koji je varijacija dijalekta sjevernog donjesaskog jezika.

PLATTDÜÜTSCH NDS

👤👤👤 70 000

ja

nee

Wo geiht di dat?

Moin!

Bedankt!

- 1 een
- 2 twee
- 3 dree
- 4 veer
- 5 fiev
- 6 sess
- 7 söven
- 8 acht
- 9 negen
- 10 teihn

edl.ecml.at/sounds

ß

ü

ö

ä

<<< Höör, wo disse Woorden klingen

Fotografija: ribarski brodovi za vrijeme oseke, Dorum-Neufeld, Njemačka

Glasovna promjena u njemačkom jeziku
Prije otprilike tisuću godina dogodila se značajna promjena u njemačkom jeziku poznata kao „Glasovna promjena“. Ova promjena imala je snažan utjecaj na izgovor i vokabular njemačkog jezika. Uz ostale promjene, glas „p“ promijenjen je u „f“, a glas „k“ promijenjeni u „ch“.

Dok su svi njemački dijalekti ispod „Benratske linije“, linije koja se proteže sjevernom Njemačkom od zapada prema istoku, prošli kroz ovu glasovnu promjenu, donjenjemački (Plattdeutsch) nije. U donjenjemačkom jeziku riječi se još uvijek izgovaraju kao u starom obliku jezika.

Na primjer, donjenjemačka riječ za konja, „Päerd“, na njemačkom je „Pferd“, a riječ za kuhanje, „koken“, na njemačkom je „kochen“. Ako bolje pogledate, mogli biste primijetiti nešto zanimljivo u posljednjem primjeru. Da, „koken“ na donjenjemačkom zvuči prilično slično „cook“ na engleskom. Iako je germanski jezik, engleski nije doživio ovu posebnu glasovnu promjenu, ali je imao vlastitu promjenu izgovora, poznatu kao „Velika promjena samoglasnika“, između 15. i 18. stoljeća. Kao i većina stvari u životu, jezici se stalno mijenjaju!

WEN SERBŠĆINA

👤👤👤 20 000

Postoje dvije varijante lužičkosrpskog jezika: gornjolužičkosrpski i donjolužičkosrpski. Riječi i fraze na ovoj stranici su iz gornjolužičkosrpskog jezika.

Kak so wjedže?

Witaj!

Džakuju so!

- 1 jedyn
- 2 dwaj
- 3 tři
- 4 štyri
- 5 pjeć
- 6 šěśc
- 7 sydom
- 8 wosom
- 9 džewjeć
- 10 džesać

Haj

Ně

č

ń

ě

š

ž

ć

ł

ó

ř

ž

ř

ś

Śluchaj, kak tute słowa klinča >>>

Dva slavenska jezika porijeklom iz Njemačke

Najmalobrojniji slavenski narod su Lužički Srbi (naravno ne fizički!). Žive u Njemačkoj i imaju svoj jezik – odnosno dva jezika. Lužičkosrpski se prvenstveno govori u Lužici, koja uključuje istočne pokrajine Brandenburg (donjolužičkosrpski) i Sasku (gornjolužičkosrpski). Lužičkosrpska abeceda temelji se na latinici, ali sadrži neka dodatna slova koja predstavljaju jedinstvene lužičkosrpske glasove. Zanimljivo je da lužičkosrpski koristi dvojni gramatički broj. Dakle, govoriti o dvoje ljudi razlikuje se od upućivanja na samo jednu osobu ili grupu. Možda je lužičkosrpski idealan jezik za parove!

Lužičkosrpski ima dugu i zanimljivu povijest, punu bajki, legendi, običaja, pjesama i narodnih nošnji. Nažalost, danas sve manje ljudi govori lužičkosrpski. Unatoč tome, govornici ovog jezika pokušavaju se suprotstaviti ovom trendu i nadamo se da ćemo vrlo brzo vidjeti njihov uspjeh!

edl.ecml.at/sounds

Fotografija: Devil's Bridge, Kromlau, Njemačka

KASZĚBSCZI JÄZĚK CSB

👤👤👤 108 000

Jo

Nié

Cěz je kòl
ce częc?

Witôj!

Dzãka!

- 1 jeden
- 2 dwa
- 3 trzë
- 4 sztërë
- 5 piãc
- 6 szesc
- 7 sédem
- 8 òsem
- 9 dzewiãc
- 10 dzesãc

ą

é

ã

ô

ù

ż

ł

ë

ò

ó

ń

edl.ecml.at/sounds

<<< Slëchôj, jak brzëmiã te słowa

Fotografija: kašupski jantar, nastao od fosilizirane smole, dobro je poznat po svojoj kvaliteti i jedinstvenim bojama

Regionalni jezik u Poljskoj

Iako sličan poljskom, posebnost kašupskog jezika pokazuje, među ostalim, i činjenica da sadrži mnoge praslavenske riječi koje su već nestale u modernom poljskom. Također sadrži mnoge posuđenice iz njemačkog jezika. Ako usporedite znakove s lijeve strane s poljskim, vidjet ćete upečatljivu razliku. Kašupski jezik promiče etnička i kulturna skupina koja je svjesno razvila svoj književni jezik i kulturnu tradiciju – legenda kaže da je osebujan krajolik regije oblikovala danas nestala vrsta divova!

Posljednjih desetljeća kašupski je jezik ponovo oživio i sada je zaštićen poljskim zakonom kao jedini regionalni jezik u Poljskoj. To se odražava na književnost, glazbu, umjetnost, medije, a prije svega na školsko obrazovanje. U Poljskoj postoji nekoliko desetaka škola u kojima djeca uče kašupski. Od 2005. godine moguće je polagati ispit Kashub Baccalaureate. Na kašupskom se objavljuju knjige i časopisi, a regionalni radijski i televizijski programi emitiraju se na tom jeziku.

BÓJÁS

👤👤👤 ~150 000

Iako bajaški/bojaški rumunjski jezik prvenstveno preživljava kroz usmenu tradiciju, u Mađarskoj i Hrvatskoj ima službeni pisani oblik. Riječi i izrazi u nastavku napisani su u skladu s mađarskom konvencijom.

Dá

Nu

Arhaični dragulj rumunjskog jezika

Bojaški je arhaični oblik rumunjskog jezika, kojim govore Bajaši u Rumunjskoj, Mađarskoj, Srbiji, Hrvatskoj, Bugarskoj i šire. Kako su Bajaši migrirali, njihov je jezik bio pod utjecajem jezika zemalja u kojima su živjeli, poput mađarskog u Mađarskoj i hrvatskog u Hrvatskoj. Zbog toga zajednice nose različite nazive „Boyash” u Mađarskoj, „Romi Bajaši” u Hrvatskoj i „Rudari” u Bugarskoj. Izraz „Rudari”, što znači „metal” ili „ruda”, opisuje pretke Bajaša kao vješte rudare i ispiraače zlata.

Unatoč sve manjem broju izvornih govornika, postoje inicijative za suradnju u raznim zemljama posvećene njegovom očuvanju. U Hrvatskoj se bojaški uči u tri osnovne škole, a u Mađarskoj ga se može učiti i na sveučilišnoj razini. Austrijska akademija znanosti sklopila je partnerstvo s dinamičnom zajednicom Bojaša u Beču, a u Srbiji se ulažu slični naponi.

- 1 unu, uná
- 2 doj, dauă
- 3 trij
- 4 pátru
- 5 sjinsj
- 6 sásză
- 7 sáptyé
- 8 opt
- 9 nauă
- 10 zesjé

Kum jésty?

Bună zuă!

Mulcumészck!

Punyé uretyé lá vorbilyestyé! >>>

Fotografija: Male ribarske kućice na jezeru Bokod, Mađarska

edl.ecml.at/sounds

РУСИНСЬКИЙ ЯЗЫК RUE

👤👤👤 624 000

Most između istočnih i zapadnih slavenskih jezika

Rusini su stoljećima živjeli oko Karpata, koji se protežu od Češke do Rumunjske, u bliskom kontaktu s istočnim i zapadnim slavenskim jezičnim skupinama. Zato se njihov jezik, rusinski, ponekad naziva mostom između zapadne i istočne grane slavenskih jezika. Jezik ima gramatičke značajke i zapadnoslavenskih i istočnoslavenskih jezika, što vam donekle olakšava razumijevanje i učenje drugih slavenskih jezika ako već znate rusinski.

Jedna značajka koja ga čini posebnim među slavenskim jezicima je dodatni samoglasnik iz daleke prošlosti koji je nastao kao razlika između slova *i i *y (govorimo o praslavenskom!).

айно
(aino)

ніім
(n'it)

Як ся маеш?
(iak sia maiesh?)

Дякую!
(diakuiu!)

Здоров
(zdorov)

- 1 єден (ieden)
- 2 два (dva)
- 3 три (try)
- 4 чотыри (chotyry)
- 5 пят (piat)
- 6 шість (shist')
- 7 сім (sim)
- 8 вусям (vusiam)
- 9 дивять (dyviat')
- 10 дисять (dysiat')

edl.ecml.at/sounds

<<< Послушайте далші фразы

Fotografija: Nacionalni park Retezat u Karpatima, Rumunjska

ACY ΣΑΝΝΑ

👤👤👤 0 | 9800

Cipriotski arapski obično se piše grčkim alfabetom, ali lingvisti koriste i latinicu. Riječi i izrazi na ovoj stranici napisani su latiničnim pismom.

- 1 eḡen
- 2 ḡnayn
- 3 tlaḡe
- 4 arpca
- 5 ḡamse
- 6 sitte
- 7 sapca
- 8 xmenye
- 9 tisca
- 10 caṣra

Nke-ye

Lla

Aṣ pitsay?

Salám!

Ṣukran!

č

δ

ğ

ş

Smacu l-ḡis telli klam >>>>

Kad dva jezika postanu jedno

Što se događa kada govornici dviju jezičnih zajednica žive zajedno i moraju komunicirati? Često posuđuju riječi jedni od drugih kako bi prenijeli svoje poruke. Ponekad se iz te interakcije rađaju novi jezici – to je slučaj s cipriotskim arapskim.

Ovim jezikom govori mala zajednica ljudi na otoku Cipru. Mješavina je arapskog i grčkog, što znači da ima riječi i zvukova iz oba jezika. Ovo se dogodilo jer su stoljećima ljudi koji govore arapski i grčki živjeli zajedno na otoku i počeli koristiti riječi iz jezika onog drugog. S vremenom su se ova dva jezika spojila u novi jezik.

To je poput dvije različite boje koje se pomiješaju i stvore novu. Cipriotski arapski zadržava značajke iz dva vrlo različita jezika, i to ga čini jedinstvenim!

edl.ecml.at/sounds

A Creole language in the Caribbean

Kada se dva ili više jezika spoje u novi jezik, to je poznato kao "kreolski". Kreolski jezici često počinju život u pojednostavljenim oblicima (pidgins) – koji se koriste u svrhu osnovne komunikacije među ljudima s različitim materinjim jezicima. S vremenom se mogu razviti u potpune jezike s vlastitim gramatičkim sustavima i vokabularom, koje često koriste čitave zajednice.

Gotovo jedinstven za nizozemske karipske ABC otoke (Aruba, Bonaire i Curaçao) i neke zajednice u Nizozemskoj, papiamento se razvio iz osnovnog pidgin jezika. U osnovi, jezik je afro-portugalski kreolski, koji je tijekom godina rastao u sintaksi i leksikonu, s povećanim brojem posuđenica iz nizozemskog, engleskog i španjolskog, dok je još uvijek zadržao svoj jedinstveni ritam i značenja.

Papiamento je postao službeni jezik uz nizozemski u Arubi (2003.) i Curaçau/Bonaireu (2007.). Ovo priznanje dovelo je do povećanih napora za očuvanje i promicanje jezika kao nematerijalne kulturne baštine.

Ako ste već upoznati s portugalskim ili španjolskim, kažu da ga je vrlo lako naučiti. Dakle, možda ćete uskoro i vi moći reći "Mi por papia papiamentu!" (Ja govorim Papiamento!).

PAPIAMENTO PAP

👥 300 000

Si

Nò

Kon ta bai?

Bon dia!

Danki!

- 1 unu
- 2 dos
- 3 tres
- 4 kuater
- 5 sinku
- 6 seis
- 7 shete
- 8 ocho
- 9 nuebe
- 10 dies

edl.ecml.at/sounds

ò

ñ

è

é

á

ó

ú

<<< Skucha e sonido di e palabranan aki

Fotografija: Karnevalske proslave, Kralendijk, Bonaire

GCR KRIYÒL

👤👤👤 134 000

Enren

Awa

A kouman
ou fika ?

Bonjou !

Grémési !

Postoje tri varijante francuskog gvajanskog kreolskog. Druga varijanta se govori u Brazilu, u dijelovima države Amapá, koja se proteže granicom između dviju zemalja.

- 1 oun
- 2 dé
- 3 trwa
- 4 kat
- 5 senk
- 6 sis
- 7 sèt
- 8 wit
- 9 nèf
- 10 dis

Rođenje gvajanskog jezika

Francusko prekomorsko područje Francuska Gvajana ima brojna značajna obilježja: amazonska prašuma pokriva 95% njezina teritorija; to je jedini kopneni teritorij američkog kontinenta koji ima punu integraciju u Europsku uniju; ima glavni grad nazvan po paprici, 'Cayenne'; i domaćin je lansirne stanice Europske svemirske agencije – smještene na lokaciji bivše kažnjeničke kolonije.

Ovdje se govori mnogo jezika. Jedan od njih je gvajanski kreolski, koji se pojavio u razdoblju ropstva. U početku je ovaj jezik bio rezultat dodira afričkih i europskih jezika (uglavnom nestandardnih francuskih varijanti iz sedamnaestog i sedamnaestog stoljeća). Istodobno su tom procesu pridonijeli jezični sustavi američkih Indijanaca. Drugi jezici, nakon invazija (portugalski), ali i migracijskih valova (engleski) ili teritorijalne blizine, oblikovali su njegov leksik.

Prvi pisani dokaz kreolskog datira iz 1749. Godine 1885. Alfred Parepou napisao je Atipu, prvi roman na francuskom gvajanskom kreolskom, koji prikazuje svakodnevni život u gvajanskoj zajednici, dočaravajući duh njezinih stanovnika.

Procjenjuje se da trećina stanovništva koristi francuski gvajanski kreolski kao svoj materinji jezik, a 15% ga koristi kao drugi jezik.

ò

é

è

Kouté kouman mo-ya ka sonnen >>>>

Fotografija: Raketa Ariane Europske svemirske agencije, Kourou, Francuska Gvajana

edl.ecml.at/sounds

SÜRET

👤👤👤 1 000 000

Postoje dva dijalekta asirskog jezika: istočni i zapadni. Riječi i izrazi na ovoj stranici su iz zapadnog dijalekta (Surayt) koji se, između ostalog, govori u Tur Abdinu u Turskoj.

(Ay Derbo Hat?)

ܐܝ ܕܪܒܘ ܗܬܐ?

ܫܠܡܘ

(Shlomo)

ܬܘܕܝ

(Tawdi)

ܐܝܢ

Een

ܠܘ

Lo

Jezik s dugom poviješću

Jeste li se ikada zapitali kojim su se jezicima služili najbistriji umovi prošlosti? Za mnoge od njih znamo! Sokrat i Aristotel govorili su starogrčki, Ciceron i Seneka pisali su na latinskom, a Konfucije starokineskim. Prema Bibliji, Isus je govorio drevni aramejski. Aramejski jezik je nekoć bio jezik Asirskog carstva i imao je položaj sličan današnjem engleskom. I arapski i hebrejski alfabet temelje se na aramejskom pismu, a aramejski jezik je općenito imao značajan utjecaj i na afroazijske i na indoeuropske jezike.

Lingvisti smatraju da je asirski jezik, koji se sada govori u dijelovima Armenije, Turske, kao i u Siriji, Iraku, Iranu i Libanonu, suvremeni potomak aramejskog. Iako je dijaspora koja govori asirski raštrkana diljem svijeta i mnogi od njih su donijeli sa sobom svoj jezik, znatan broj asirskih dijalekata sada je ugrožen. Bila bi šteta da jezik s tako dugom poviješću i značajnim utjecajem na jezike koji se govore diljem svijeta nestane...

- 1 ܗܐ (ha)
- 2 ܬܪܝܢܐ (tre)
- 3 ܬܠܘܬܐ (tlotho)
- 4 ܐܪܒܘܢܐ ('arbo)
- 5 ܗܡܫܘܐ (hamsho)
- 6 ܝܫܬܘܐ (ishto)
- 7 ܫܘܘܘܐ (shaw'o)
- 8 ܬܡܢܝܘܐ (tmanyo)
- 9 ܬܝܫܘܘܐ (tish'o)
- 10 ܐܫܘܪܐ ('asro)

ܐܝܢ ܠܘ ܫܠܡܘ ܬܘܕܝ ܐܫܘܪܐ

edl.ecml.at/sounds

edl.ecml.at/languagejourney

FIU SMN KL KRL CRH TT

GAG KDR YI LAD AN AST

FAX CO SC FRP OC FUR

LLD WA PCD BR KW GD

SCO GV FO STH YEC

NDS WEN CSB Bòjáś RUE

ACY PAP GCR BER Sūret

U ovom nastavaku „Larinog jezičnog putovanja Europom” riječ je o regionalnim i manjinskim jezicima, a svrha mu je istaknuti bogatstvo jezične raznolikosti prisutne na europskom kontinentu.

Razvio ga je Europski centar za suvremene jezike Vijeća Europe u okviru Europskog dana jezika. Željeli bismo zahvaliti svim stručnjacima koji su nam pomogli u stvaranju ovog opsežnog i informativnog izvora.

Više informacija o
Europskom Centru za suvremene jezike Vijeća Europe
i Europskom danu jezika
potražite na www.ecml.at.
Za sve prilagodbe ili prijevode
molimo vas da nas kontaktirate na: information@ecml.at.
© 2024, Vijeće Europe

EUROPEAN CENTRE FOR
MODERN
LANGUAGES
CENTRE EUROPEEN POUR
LES LANGUES VIVANTES

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE